

ฉบับปรับปรุงตามมติ ครั้งที่ 4/63 เมื่อวันที่ 2 ต.ค. 63
เจ้าหน้าที่ 106 วิทยาลัย

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อขอรับเงินประจำตำแหน่ง
ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการพยาบาล)

เรื่องที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเรื่อง
การพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไม่อีลอยด์ที่ได้รับเคมีบำบัด
สูตร 3+7induction
2. ข้อเสนอแนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่องแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ
จากการได้รับยาเคมีบำบัด

กรรมการตรวจแล้ว

ผ่าน

แก้ไขเพิ่มเติม

กรรมการ

ศ.พ. มณฑล อธิเรวิธวงศ์

เสนอโดย

นางสาวดวงดาว บานไม่รู้โรย

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ(ด้านการพยาบาล)

(ตำแหน่งเลขที่ รพก. 664)

ฝ่ายการพยาบาล กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล

โรงพยาบาลกลาง

สำนักงานแพทย์

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อขอรับเงินประจำตำแหน่ง
ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการพยาบาล)

เรื่องที่เสนอให้ประเมิน

3. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเรื่อง
การพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไม่อีตอยด์ที่ได้รับเคมีบำบัด
สูตร 3+7induction
4. ข้อเสนอแนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่องแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ
จากการได้รับยาเคมีบำบัด

เสนอโดย

นางสาวดวงดาว บานไม่รู้โรย
ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ(ด้านการพยาบาล)
(ตำแหน่งเลขที่ รพก. 664)

ฝ่ายการพยาบาล กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล

โรงพยาบาลกลาง

สำนักการแพทย์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไมอีลอยด์ที่ได้รับเคมีบำบัดสูตร 3+7 induction
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 30 วัน (ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2561 ถึงวันที่ 14 มิถุนายน 2561)
3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวเฉียบพลันแบบไมอีลอยด์เป็นโรคที่เกิดจากความผิดปกติของเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดเลือดในไขกระดูกทำให้เซลล์ตัวอ่อนไม่สามารถเจริญเติบโตเป็นเซลล์ตัวแก่ได้ แต่สามารถแบ่งตัวมากขึ้นได้ในระยะของเซลล์ตัวอ่อนจึงมีจำนวนของ immature myeloid cells เพิ่มขึ้นจำนวนมากในไขกระดูกและเลือด ซึ่งมีสาเหตุ อาการและอาการแสดง การวินิจฉัยโรค การรักษา ดังนี้ (เพียงใจ คาโลปการ และสมพร ยาภา, 2562, ชาญพงษ์ ณ นคร และชานินทร์ อินทรกำธรชัย, 2553, ลินยา เทศมุทร, 2557).

สาเหตุ การเกิดโรคที่แท้จริงยังไม่ทราบแน่ชัด แต่พบปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการเกิดโรคได้แก่ พันธุกรรม สารรังสี สารเคมี โดยเฉพาะการสัมผัสเบนซินและวัสดุที่ได้จากเบนซิน บุหรี่ ยาเคมีบำบัด

อาการและอาการแสดง ลักษณะอาการทางคลินิก กลุ่มอาการทางคลินิกที่พบบ่อย และเป็นอาการสำคัญที่นำผู้ป่วยมาโรงพยาบาลได้แก่ 1) อาการที่เกิดจากไขกระดูกล้มเหลว ได้แก่ อาการซีด (anemia) พบบ่อยที่สุด อาการไข้ (fever) เป็นอาการสำคัญที่นำผู้ป่วยมาโรงพยาบาลพบได้ประมาณ 2 ใน 3 ของผู้ป่วย อาการเลือดออก (hemorrhage) มีสาเหตุมาจากเกล็ดเลือดต่ำ (thrombocytopenia) โดยอาจพบจุดเลือดออกขนาดเล็กตามตัว (petechiae) เลือดออกบริเวณเหงือก จมูก ทอนซิล จอประสาทตา ระบบทางเดินอาหาร และเลือดออกในสมองซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิต 2)อาการที่เกิดจาก leukemic cell infiltration พบได้ในทุกอวัยวะของร่างกาย ตำแหน่งที่พบบ่อยและมีความสำคัญทางคลินิก ได้แก่ ผิวหนัง ช่องปาก ตับ ม้าม ต่อมน้ำเหลืองโต สมอง 3)กลุ่มอาการที่เกิดจากความผิดปกติของเมตาโบลิคต่าง ๆ ได้แก่ น้ำหนักลด Purine metabolism Calcium metabolism

การวินิจฉัยโรค โดยการซักประวัติ การตรวจร่างกายเบื้องต้นตามอาการและอาการแสดง และการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อยืนยันผลการวินิจฉัยได้แก่ การตรวจนับเม็ดเลือดแบบสมบูรณ์ การตรวจไขกระดูกเพื่อดูรูปร่างของเซลล์ การตรวจรูปร่างของเซลล์ การตรวจทางภูมิคุ้มกัน การตรวจลักษณะองค์ประกอบทางเคมีของเซลล์ การตรวจทางโครโมโซม การเจาะตรวจน้ำไขสันหลัง เป็นต้น

การรักษา แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1)การรักษาแบบประคับประคอง ได้แก่ การให้เลือดและส่วนประกอบของเลือดในกรณีที่มีภาวะซีดและภาวะเกล็ดเลือดต่ำ การให้ยาปฏิชีวนะรักษาภาวะติดเชื้อและป้องกันการติดเชื้อทั้งจากเชื้อแบคทีเรีย ไวรัสหรือเชื้อรา 2)การรักษาจำเพาะ จำเป็นต้องได้รับยาเคมีบำบัดเพื่อทำลายเซลล์มะเร็งเม็ดเลือด และเพื่อให้ระบบการสร้างเม็ดเลือดในไขกระดูกกลับมาสร้างเม็ดเลือดได้ตามปกติ แบ่งการรักษาเป็น 2

ระยะ คือ 1)ระยะ remission induction รักษาเพื่อชักนำให้โรคสงบ เพื่อลดจำนวนเซลล์มะเร็งให้เกิดระยะโรคสงบสมบูรณ์ โดยให้ยาเคมีบำบัดหลายชนิดร่วมกัน ปัจจุบันการรักษามาตรฐานให้ยาสูตร 3+7 Induction ซึ่งมียาเคมีบำบัด 2 ชนิด คือ Idarubicin ให้ 3 วัน และ Cytarabine ให้ 7 วัน 2)ระยะ post remission therapy เป็นการรักษาหลังระยะโรคสงบสมบูรณ์ด้วยยาเคมีบำบัด เพื่อกำจัดเซลล์มะเร็งที่ยังเหลืออยู่ และหวังให้หายขาดจากโรคหรือให้ระยะเวลาของการ remission ยาวนานขึ้น การรักษาในระยะนี้ ได้แก่ การให้ยาเคมีบำบัดที่มีหลายแบบ คือ standard chemotherapy หรือ high dose chemotherapy สูตรยาที่นิยมใช้คือ high dose Ara-C (HIDAC) และการปลูกถ่ายไขกระดูก (bone marrow transplantation) ซึ่งเป็นแบบ allogeneic stem cell transplantation เป็นวิธีรักษาที่ดีที่สุด

ผลข้างเคียงของการรักษาด้วยยาเคมีบำบัด ยาเคมีบำบัดจะทำลายเซลล์มะเร็งด้วยการขัดขวางการสร้างสายดีเอ็นเอ ทำให้เซลล์ปกติของร่างกายได้รับผลกระทบไปด้วย ผลข้างเคียงที่สำคัญ (สุภัทร์ สุบงกช และคณะ, 2556) ได้แก่ 1) ผลต่อการทำงานของไขกระดูก เม็ดเลือดแดงมีการลดลงอย่างช้า ๆ ทำให้ผู้ป่วยซีด อ่อนเพลีย อ่อนล้า เม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิล ทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ง่าย เกิดเลือดค้ำ ผู้ป่วยจะมีการเลือดออกง่าย 2)ผลต่อระบบทางเดินอาหารและเยื่อบุต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดแผลในปาก (oral mucositis) ภายหลังได้รับยาเคมีบำบัดประมาณ 2 – 5 วัน อาการคลื่นไส้ อาเจียน พบ 24 – 48 ชั่วโมงหลังได้รับยาเคมีบำบัด 3) ผลต่อผิวหนัง และเส้นผม ผิวหนังมีผื่นขึ้น เกิดการอักเสบ สีผิวคล้ำขึ้นหรือไวต่อแสงมากขึ้น เล็บมีสีคล้ำหรือเปราะแตกหักง่ายขึ้น หากมีการรั่วซึมของยาอาจทำให้เกิดเนื้อเยื่อตายที่รุนแรงได้ พบร่วม 4)ผลต่อหัวใจ ยาในกลุ่ม Anthracyclines เช่น Idarubicin เป็นต้น 5)ผลต่อระบบประสาท ผู้ป่วยรู้สึกชา เจ็บปลายประสาท สามารถส่งผลกระทบต่อสมองส่วน cerebellum ซึ่งเป็นสมองที่ควบคุมการเคลื่อนไหวจากการได้รับ high dose Ara – C

การพยาบาลโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไมอีลอยด์เป็นโรคที่คุกคามต่อชีวิตผู้ป่วย ทั้งจากพยาธิสภาพของโรคที่รุนแรง การรักษาที่ก่อให้เกิดผลข้างเคียงและภาวะแทรกซ้อนที่อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนได้รับการรักษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พยาบาลและทีมสหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องต้องให้ข้อมูลผู้ป่วยและญาติอย่างครบถ้วน เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาลอีกทั้งสามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง เกิดผลลัพธ์การรักษาพยาบาลที่ดี บทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่สำคัญมีดังนี้ (เพียงใจ ดาโลปการ และสมพร ยาภา, 2562)

1. การดูแลด้านจิตใจผู้ป่วยและญาติจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับโรคที่เป็น การรักษาและการต้องเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล พยาบาลต้องสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยและญาติ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และให้ความร่วมมือในการรักษา เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้ซักถามปัญหา ให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยอย่างถูกต้องซึ่งการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคหรือการรักษา บางครั้งอาจต้องให้ข้อมูลซ้ำเป็นระยะไปตามลำดับขั้นตอน จะช่วยให้ผู้ป่วยปรับตัวได้ดี พยายามให้ผู้ป่วยและญาติมีส่วนร่วมร่วมกับทีมการรักษา โดยปรึกษาถึงแผนการรักษาและการพยาบาลที่ผู้ป่วยควรได้รับ เพื่อเกิดความร่วมมือในการดูแลรักษา ค้นหาและแนะนำให้ผู้ป้วยนางานอดิเรกที่ผู้ป่วยสนใจนำมาทำในช่วงที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาลเพื่อช่วยเบี่ยงเบนความสนใจผู้ป่วยได้ สอนเทคนิคการผ่อนคลายต่าง ๆ เพื่อ

ลดความเครียด เช่น การทำสมาธิ การสวดมนต์และการฟังเพลง เป็นต้น

2. การพยาบาลด้านร่างกาย แบ่งเป็น 2 ระยะคือ 1)ระยะที่รักษาด้วยยาเคมีบำบัด สูตรยาที่ใช้คือ 3+ 7 Induction ระหว่างได้รับยาเคมีบำบัด ควรปฏิบัติดังนี้ ก่อนให้ยาติดตามการทำงานของหัวใจส่งผู้ป่วยทำ EKG หรือ MUGA scan ขณะให้ยาเฟียรังยาเคมีบำบัดร่วมออกนอกหลอดเลือดดำ เฟียรังอาการแพ้ยา หลังได้รับยาเคมีบำบัดควรติดตามผลการตรวจทางโลหิตวิทยา สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ติดตามอาการคลื่นไส้ อาเจียน เจ็บในช่องปากและคอ หมรู่วง 2)ระยะ Severe neutropenia ภายหลังได้รับเคมีบำบัด ระยะนี้ ผู้ป่วยมีความเสี่ยงสูงในการเกิดภาวะใช้ร่วมกับเม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิลต่ำ อาจเกิดภาวะช็อกจากการติดเชื้อ ซึ่งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตที่สำคัญในผู้ป่วยกลุ่มนี้ การพยาบาลสำหรับผู้ป่วยระยะนี้คือ วัตถุประสงค์ทุก 4 ชั่วโมง ให้ยาปฏิชีวนะอย่างทันทีที่ ตรวจร่างกายอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง เช่น ตรวจดูเย็บช่องปาก ตรวจดูผิวหนังและอวัยวะต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ อาหารที่รับประทานต้องเป็น อาหาร low bacterial diet ไม่ควรนำดอกไม้แห้ง ดอกไม้สดหรือต้นไม้เข้าห้องพักผู้ป่วย เพราะจะทำให้เชื้อโรคที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินและน้ำแพร่กระจายอยู่ในอากาศเป็นสาเหตุของการติดเชื้อผู้ป่วย เป็นต้น

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

4.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง อุบัติการณ์ของโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวเฉียบพลันชนิดไม่อีลอยด์ในประชากรทั่วไปเท่ากับ 2-3 รายต่อประชากร 100,000 คนต่อปี และอุบัติการณ์ของโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวเฉียบพลันชนิดไม่อีลอยด์เพิ่มสูงขึ้นตามอายุ มีรายงานว่าพบอุบัติการณ์สูงถึง 12.6 รายต่อประชากร 100,000 คนต่อปี ในผู้ที่มิอายุ 65 ปีขึ้นไป เพศชายมีอุบัติการณ์สูงกว่าเพศหญิง(เพียงใจ คาโลปการและสมพร ยาภา, 2562) สำหรับประเทศไทยยังไม่มีรายงานการศึกษาที่แน่นอนสำหรับโรงพยาบาลกลาง พบอุบัติการณ์มีแนวโน้มสูง ขึ้นปี 2559 จำนวน 63 ราย, ปี 2560 จำนวน 45 ราย, และ ปี 2561 จำนวน 137 ราย (เวชสถิติ โรงพยาบาลกลาง, 2562)ซึ่งโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไม่อีลอยด์เป็นโรคที่คุกคามชีวิต จากโรคที่รุนแรง การรักษาที่ก่อให้เกิดผลข้างเคียง และภาวะแทรกซ้อนที่อาจทำให้ผู้ป่วยชีวิต สาเหตุการเสียชีวิตที่สำคัญ คือ การติดเชื้อรุนแรงในช่วงที่อยู่ในภาวะ febrile neutropenia พยาบาลเป็นส่วนหนึ่งในทีมสหสาขาวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้ป่วย ดังนั้นพยาบาลจึงต้องมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในการประเมินอาการและอาการแสดงต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลและให้การพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้อง และรวดเร็ว โดยคำนึงถึงการพยาบาลแบบองค์รวมเพื่อให้ผู้ป่วยผ่านภาวะวิกฤตได้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาเรื่องนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

4.2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดสูตร 3+7 induction จากตำราเอกสารวิชาการอินเทอร์เน็ต นำมาปรึกษาแพทย์ผู้รักษาเพื่อให้เป็นกรณีศึกษาเฉพาะราย นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย

4.2.2 เลือกรณีศึกษาผู้ป่วยชายไทย อายุ 56 ปี มาโรงพยาบาลด้วยอาการ 1 วันก่อนมาโรงพยาบาล อ่อนเพลีย หน้ามืด เหนื่อย รับไว้ในโรงพยาบาลวันที่ 16 พฤษภาคม 2561 HN 16576/61 AN 6271/61 ประเมินสภาพร่างกายทุกระบบ ชักประวัติเกี่ยวกับการเจ็บป่วยทั้งปัจจุบันอดีต รวมทั้งประวัติครอบครัว

4.2.3 วินิจฉัยการพยาบาลเพื่อวางแผนให้การพยาบาลตามข้อวินิจฉัยการพยาบาล เพื่อให้การช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสมให้ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ

4.2.4 ให้การพยาบาลตามแผนการรักษาและมาตรฐานวิชาชีพพยาบาล พร้อมทั้งประเมินผลการให้การพยาบาล และวางแผนการพยาบาลต่อไปเมื่อปัญหายังไม่สิ้นสุด จนกระทั่งจำหน่ายกลับบ้านให้คำแนะนำ และความรู้ในการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง

4.2.5 บันทึกการปฏิบัติการพยาบาลและผลการรักษาพยาบาลในเวชระเบียน

4.2.6 สรุปกรณีศึกษาเฉพาะรายจัดทำเป็นเอกสารวิชาการทบทวนความถูกต้องเหมาะสมของผลงาน เนื้อหาตัวอักษรและรูปแบบทั้งก่อนหลังพิมพ์นำเสนอตามลำดับขั้น

5. ผู้ร่วมดำเนินการ“ไม่มี”

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด ร้อยละ 100 โดยมีรายละเอียดดังนี้

กรณีศึกษาผู้ป่วยชายไทยอายุ 56 ปี สถานภาพแยกกันอยู่ เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลกลางตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2561 ด้วยอาการ 1 วันก่อนมาโรงพยาบาล อ่อนเพลีย หน้ามืด เหนื่อยเวลาทำกิจกรรม 15 วันก่อนมาโรงพยาบาล มีอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยง่ายเวลามีกิจกรรม เดินข้ามสะพานลอยต้องหยุดพัก ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ลดลง ไม่มีอาการเจ็บแน่นหน้าอก ไม่มีไข้ ไม่มีไอ ปัสสาวะ อุจจาระปกติ ไม่มีอาเจียนเป็นเลือด ไม่มีเลือดออกตามไรฟัน ไม่มีถ่ายดำ อุณหภูมิร่างกาย 37 °C ชีพจร 98 bpm อัตราการหายใจ 22 bpm ความดันโลหิต 106/50 mmHg ค่าออกซิเจนในเลือด 98 % WBC 97,300 cells/cu.mm, Neutrophil พบ blast cell, RBC 1.65 MILL/cu.mm., Hb 5.1 g/dl, Hct 15.8 %, Platelet 10,000 cells/cu.mm วินิจฉัยแรกรับสงสัยมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน จึงรับไว้ในโรงพยาบาลที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย สามัญชั้น 14 วันที่ 16 พฤษภาคม 2561 เวลา 22.10 นาฬิกา ผลการตรวจทางเคมีคลินิกวันที่ 16 พฤษภาคม 2561 พบ Creatinine 1.52 mg/dl, Total calcium 8.1 mg/dl, Uric acid 7.7 mg/dl, ผล Bone marrow biopsy พบ Acute leukemia, diffuse involvement ได้รับยา Omeprazole 20 mg รับประทาน 1 แคปซูล ก่อนอาหารเช้า Allopurinol 300 mg รับประทาน 1 เม็ด หลังอาหารเช้า Hydroxyurea 500 mg รับประทาน 3 แคปซูล หลังอาหารเช้า กลางวัน ยีน Ceftriaxone 2 g หยอดเข้าหลอดเลือดดำ วันละ 1 ครั้ง ได้รับเกล็ดเลือด 6 ยูนิต ให้รับประทานอาหารปกติที่เรียกง่าย งดผัก ผลไม้สด ป้องกันการมีเลือดออก ห้ามทำการตรวจและสวนทางทวารหนัก

วันที่ 18 พฤษภาคม 2561 ผู้ป่วยผิวซีดเหลือง รู้สึกตัวดีช่วยเหลือตนเองได้ มีจุดจ้ำเลือดบริเวณแขน เหนื่อยง่าย อ่อนเพลีย อุณหภูมิร่างกาย 38 °C ชีพจร 108 bpm อัตราการหายใจ 22 bpm ความดันโลหิต 100/58 mmHg

ค่าออกซิเจนในเลือด 98 %, RBC 1.43 mill/cu.mm., Hb 4.6 g/dl, Hct 15.8 %, WBC 91,300 cells/cu.mm. Neutrophil พบ blast cell, Platelet 51,000 cells/cu.mm. ได้รับ NSS 1,000 ml หยดเข้าหลอดเลือดดำอัตรา 80 ml/hr ผู้ป่วย ทรานการวินิจฉัยและแผนการรักษา หยุดให้ Ceftriaxone เพิ่ม Tazocin 4.5 g หยดเข้าหลอดเลือดดำทุก 8 ชั่วโมง, Paracetamol 500 mg รับประทานครั้งละ 1 เม็ด ทุก 6 ชั่วโมง เวลาไม่ไข้

วันที่ 21 พฤษภาคม 2561 เคมีบำบัดวันที่ 1 ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ช่วยเหลือตนเองได้ พุดคุยรู้เรื่อง ผิวซีดเหลือง มีจุดจ้ำเลือดบริเวณแขนทั้ง 2 ข้าง ด้านขวามากกว่าด้านซ้าย ข้อพับแขนด้านขวามีรอยเขียวช้ำ ได้รับ NSS 1,000 ml หยดเข้าหลอดเลือดดำอัตรา 80 ml/hr ที่หลังมือข้างซ้ายไม่บวม ไม่แดง อุณหภูมิร่างกาย 36.4 °C ชีพจร 60 bpm อัตราการหายใจ 20 bpm ความดันโลหิต 96/59 mmHg ค่าออกซิเจนในเลือด 96 %, RBC 2.63 mill/cu.mm., Hb 7.6 g/dl, Hct 24.2 %, WBC 9,800 cells/cu.mm., Neutrophil พบ blast cell, Platelet 18,000 cells/cu.mm. หยุด Tazocin, Hydroxyurea เพิ่ม Motilium 10 mg รับประทาน 1 เม็ด ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น Senokot รับประทาน 2 เม็ด ก่อนนอนเวลาไม่ถ่ายอุจจาระ Ondansetron 8 mg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ก่อนให้ยาเคมีบำบัด 30 นาที Idarubicin 20 mg เจือจางใน NSS 50 ml ฉีดเข้าหลอดเลือดดำช้า ๆ Cytarabine 250 mg เจือจางใน NSS 500 ml หยดเข้าหลอดเลือดดำใน 12 ชั่วโมง งดพวงมาลัยดอกไม้สดมาเยี่ยมผู้ป่วย งดผักสด ผลไม้เปลือกบาง

วันที่ 24 พฤษภาคม 2561 เคมีบำบัดเป็นวันที่ 4 ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ช่วยเหลือตนเองได้ พุดคุยรู้เรื่อง ผิวซีดเหลือง มีจุดจ้ำเลือดบริเวณแขนทั้ง 2 ข้าง เพิ่มมากขึ้นด้านขวามากกว่าด้านซ้าย ข้อพับแขนด้านขวามีรอยเขียวช้ำ มี Clave with extension บริเวณแขนด้านซ้าย ไม่แดง ไม่เจ็บ อุณหภูมิร่างกาย 37.4 °C ชีพจร 78 bpm อัตราการหายใจ 20 bpm ความดันโลหิต 101/55 mmHg, RBC 1.76 mill/cu.mm., Hb 5.2 g/dl, Hct 16 %, WBC 700 cells/cu.mm., Neutrophil ผล Too low to diff, Platelet 3,000 cells/cu.mm ผู้ป่วยได้รับ Idarubicin ครบ 3 วัน เพิ่มการให้ยาครั้งเดียว Furosemide 20 mg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ก่อนให้เลือดทุกยูนิต ให้ LPRC 2 ยูนิต และ เกล็ดเลือด 6 ยูนิต

วันที่ 30 พฤษภาคม 2561 เคมีบำบัดวันที่ 10 ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ช่วยเหลือตนเองได้ พุดคุยรู้เรื่อง ผิวซีดเหลือง ที่แขนทั้ง 2 ข้างมีจุดจ้ำเลือดเพิ่มมากขึ้น มีรอยม่วงช้ำ และรอยเขียวช้ำหลายรอย มี Clave with extension บริเวณแขนด้านขวา บริเวณที่แทงเข็มไม่แดง ไม่เจ็บ อุณหภูมิร่างกาย 37.9 °C ชีพจร 76 bpm อัตราการหายใจ 20 bpm ความดันโลหิต 97/50 mmHg ค่าออกซิเจนในเลือด 100 %, RBC 2.48 mill/cu.mm., Hb 6.9 g/dl, Hct 21.3 %, WBC 300 cells/cu.mm., Neutrophil พบ blast cell, Platelet 26,000 cells/cu.mm. ผู้ป่วยรับ Cytarabine ครบ 7 วัน เพิ่มยา Amikacin 750 mg หยดเข้าหลอดเลือดดำวันละ 1 ครั้ง Cefazidime 2 g หยดเข้าหลอดเลือดดำทุก 12 ชั่วโมง Nystatin 3 ml ผสมน้ำ 30 ml อมกลั้วปากแล้วกลืน หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ให้ LPRC 2 ยูนิต

วันที่ 5 มิถุนายน 2561 ยาเคมีบำบัดวันที่ 16 ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ช่วยเหลือตนเองได้ พุดคุยรู้เรื่อง ผิวซีดเหลือง ที่แขนทั้ง 2 ข้างมีจุดจ้ำเลือด มีรอยม่วงช้ำ รอยเขียวช้ำหลายรอย และมีรอยช้ำสีเหลืองที่กำลังจะหาย ผู้ป่วยมี Clave with extension บริเวณแขนด้านขวาไม่แดง ไม่เจ็บ อุณหภูมิร่างกาย 36.5 °C ชีพจร 82 bpm อัตราการหายใจ

20 bpm ความดันโลหิต 137/68 mmHg ค่าออกซิเจนในเลือด 100 %, RBC 2.76 mill/cu.mm., Hb 7.7 g/dl, Hct 23.7 % WBC 500 cells/cu.mm. Neutrophil พบ blast cell, Platelet 35,000 cells/cu.mm. หยุด Amikacin, Cefazidime เพิ่ม Tazocin 4.5 g หยอดเข้าหลอดเลือดดำทุก 6 ชั่วโมง การรักษาด้วยยาครั้งเดียวให้ Furosemide 20 mg ฉีดเข้าหลอดเลือดดำ ก่อนให้ LPRC 1 ยูนิต ให้ยา Vancomycin 1 g หยอดเข้าหลอดเลือดดำ

วันที่ 14 มิถุนายน 2561 เคมีบำบัดวันที่ 25 ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ช่วยเหลือตนเองได้ พุดคุยรู้เรื่อง ผิวซีดเหลืองที่แขนทั้ง 2 ข้างมีจุดจ้ำเลือด มีรอยม่วงช้ำ รอยเขียวช้ำลดลงจากการเย็บครั้งที่ 5 และมีรอยช้ำสีเหลืองที่กำลังจะหายเพิ่มมากขึ้น มี Clave with extension บริเวณหลังแขนด้านซ้ายไม่แดง ไม่เจ็บ อุณหภูมิร่างกาย 37 °C ชีพจร 82 bpm อัตราการหายใจ 20 bpm ความดันโลหิต 118/69 mmHg ค่าออกซิเจนในเลือด 99 % ผลโลหิตวิทยาวันที่ 12 มิถุนายน 2561 RBC 3.12 mill/cu.mm., Hb 8.6 g/dl, Hct 26.5 %, WBC 4,200 cells/cu.mm., Neutrophil 31 % Platelet 174,000 cells/cu.mm. แพทย์อนุญาตให้กลับบ้าน รวมระยะเวลาการรักษาในโรงพยาบาล 29 วัน นัดวันที่ 19 มิถุนายน 2561 ที่ห้องผ่าตัดเล็กเพื่อเจาะไขกระดูก พร้อมผลโลหิตวิทยา ในระหว่างที่อยู่ในความดูแลพบปัญหาทางการพยาบาลดังนี้

ปัญหาที่ 1 ผู้ป่วยอาจเกิดภาวะพร่องออกซิเจนเนื่องจากมีภาวะซีดจากการสร้างเม็ดเลือดปกติลดลง

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะพร่องออกซิเจน

กิจกรรมการพยาบาล สังเกตภาวะพร่องออกซิเจน วัดสัญญาณชีพ ดูแลให้พักผ่อนบนเตียง ระวังการเกิดอุบัติเหตุ ให้ LPRC ติดตามอาการเหนื่อยง่าย อ่อนเพลีย เวียนศีรษะหน้ามืด เป็นต้น

การประเมินผล ปัญหาได้รับการแก้ไขบางส่วนผู้ป่วยยังคงมีภาวะซีดอาจพบอาการเหนื่อยง่ายจึงต้องให้คำแนะนำเมื่อกลับบ้าน และติดตามอาการหลังพบแพทย์

ปัญหาที่ 2 ผู้ป่วยอาจเกิดปฏิกิริยาไม่พึงประสงค์จากการรับเลือดและส่วนประกอบของเลือด

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดปฏิกิริยาไม่พึงประสงค์จากการรับเลือดและส่วนประกอบของเลือด

กิจกรรมการพยาบาล แจ้งให้ผู้พยาบาลทราบอาการแสดงเมื่อเกิดปฏิกิริยาไม่พึงประสงค์จากการรับเลือดและส่วนประกอบของเลือด วัดสัญญาณชีพก่อนให้เลือด 5 นาที หลังให้เลือด 5, 15 นาที และหลังเลือดหมด 1 ชั่วโมง ตรวจสอบชื่อ- นามสกุล วันเดือนปีเกิด เลขโรงพยาบาล หมู่เลือด หมายเลขถุงเลือดให้ถูกต้องตรงกันก่อนทุกครั้ง สังเกตอาการแสดงเมื่อเกิดปฏิกิริยาไม่พึงประสงค์จากการรับเลือดและส่วนประกอบของเลือด

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 14 มิถุนายน 2561

ปัญหาที่ 3 ผู้ป่วยมีโอกาสเกิดการติดเชื้อในร่างกายได้ง่ายเนื่องจากเม็ดเลือดขาวต่ำ

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดการติดเชื้อในร่างกาย

กิจกรรมการพยาบาล สังเกตอาการติดเชื้อในร่างกาย ให้บ้วนปากวันละ 2 ครั้งและทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร ดูแลให้รับประทานอาหารแบคทีเรียต่ำ สวมหน้ากากอนามัยและเปลี่ยนวันละ 1 ครั้ง หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับคนที่มีการติดเชื้อในร่างกาย ให้ทำความสะอาดโถส้วมทุกครั้งก่อนนั่ง ทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ หรือ

ทวารหนักหลังขับถ่ายพร้อมขับให้แห้งทุกครั้ง ให้ยาปฏิชีวนะ

การประเมินผล ปัญหาได้รับการแก้ไขบางส่วนผู้ป่วยยังคงมีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ ผู้ป่วยอาจติดเชื้อได้ง่ายจึงต้องให้คำแนะนำเมื่อกลับบ้าน และติดตามอาการหลังพบแพทย์

ปัญหาที่ 4 ผู้ป่วยมีโอกาสเกิดภาวะเลือดออกได้เนื่องจากเกล็ดเลือดต่ำ

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดเลือดออกจากภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

กิจกรรมการพยาบาล สังเกตภาวะเลือดออกผิดปกติ ดูแลให้ผู้ป่วยพักผ่อนบนเตียงเท่านั้น อธิบายให้ผู้ป่วยทราบความสำคัญในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันเลือดออก แนะนำให้ใช้แปรงสีฟันอ่อนนุ่ม ให้เกล็ดเลือด

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 14 มิถุนายน 2561

ปัญหาที่ 5 ผู้ป่วยวิตกกังวลเกี่ยวกับอาการของโรคและแผนการรักษา

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวล

กิจกรรมการพยาบาล สร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วย สอบถามการรับรู้เกี่ยวกับโรคแผนการรักษา แจ้งวัตถุประสงค์ของการให้ยาเคมีบำบัด การปฏิบัติตัวระหว่างให้ยาเคมีบำบัด การปฏิบัติตัวหลังได้รับยาเคมีบำบัด เปิดโอกาสให้ผู้ผู้ป่วยซักถาม

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 14 มิถุนายน 2561

ปัญหาที่ 6 ผู้ป่วยขาดความรู้ในการปฏิบัติตัวก่อน ขณะและหลังได้รับยาเคมีบำบัด

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยมีความรู้ในการปฏิบัติตัวก่อน ขณะและหลังได้รับยาเคมีบำบัด

กิจกรรมการพยาบาล อธิบายขั้นตอนการรักษาด้วยยาเคมีบำบัด แนะนำการปฏิบัติตัวก่อน ขณะและหลังได้รับยาเคมีบำบัด อาการข้างเคียงของยา วิธีการป้องกัน และการจัดการอาการข้างเคียงของยา

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 18 พฤษภาคม 2561

ปัญหาที่ 7 ผู้ป่วยมีโอกาสเกิดผิวหนังและเนื้อเยื่อถูกทำลายจากยาเคมีบำบัดรั่วออกนอกหลอดเลือด

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดการรั่วของยาเคมีบำบัดออกนอกหลอดเลือด

กิจกรรมการพยาบาล ทดสอบความสมบูรณ์ของหลอดเลือดดำก่อนให้ยาเคมีบำบัดทุกครั้ง ระวังไม่ให้เกิดการเลื่อนหลอดของสายให้ยาเคมีบำบัด หลีกเลี่ยงการใช้แขนด้านที่ให้ยาเคมีบำบัด

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 27 พฤษภาคม 2561 ไม่พบการรั่วของยาเคมีบำบัดออกนอกหลอดเลือดดำ

ปัญหาที่ 8 ผู้ป่วยมีโอกาสเกิดการแพ้จากยาเคมีบำบัดที่ได้รับ

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดการแพ้ที่รุนแรง

กิจกรรมการพยาบาล สอบถามประวัติการแพ้ยาของ อธิบายอาการแสดงของการแพ้ยา วัดสัญญาณชีพ ก่อนและหลังให้ยาเคมีบำบัดทุก 15 นาทีx4 ครั้ง ทุก 30 นาทีx2 ครั้ง และทุก 1 ชั่วโมงจนยาเคมีบำบัดหมด เตรียมรถ Emergency อุปกรณ์และยา ให้พร้อมใช้งาน สังเกตอาการแสดงของการแพ้ยา เช่น หน้าแดง มีผื่นขึ้นตามร่างกาย

หนาวสั่น หายใจลำบาก เป็นต้น

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 18 พฤษภาคม 2561 ผู้ป่วยไม่มีอาการแพ้ยา

ปัญหาที่ 9 ผู้ป่วยมีโอกาสดีกภาวะไม่สมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ในร่างกายเนื่องจากรับประทานอาหารได้น้อยมีคลื่นไส้อาเจียน หลังได้รับยาเคมีบำบัด

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยมีภาวะสมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์ในร่างกาย

กิจกรรมการพยาบาล สังเกตสอบถามการรับประทานอาหาร อาการคลื่นไส้ จำนวนครั้งที่อาเจียนของผู้ป่วยหลังได้รับยาเคมีบำบัด แนะนำให้รับประทานอาหารเช้า ๆ บ่อยครั้ง หลีกเลี่ยงอาหารที่มีกลิ่นแรง มัน รสเผ็ด หรือเค็มเกินไป ดูแลให้ยาป้องกันอาการคลื่นไส้อาเจียน ให้ดื่มน้ำวันละ 2 – 3 ลิตร จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม และส่งเสริมการรับประทานอาหาร บันทึกจำนวนสารน้ำที่ร่างกายได้รับและจำนวนปัสสาวะที่ออกจากร่างกาย

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 14 มิถุนายน 2561

ปัญหาที่ 10 ผู้ป่วยเกิดเยื่อช่องปากอักเสบเนื่องจากผลของยาเคมีบำบัด

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดเยื่อช่องปากเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น

กิจกรรมการพยาบาล ประเมินภาวะเยื่อช่องปากอักเสบ ให้ใช้แปรงสีฟันที่มีขนแปรงอ่อนนุ่มขนาดเล็ก บ้วนปากด้วยน้ำเปล่าหรือน้ำเกลือหลังแปรงฟัน หลังรับประทานอาหารทุกมื้อและก่อนนอน ดูแลแนะนำให้รับประทานอาหารที่อ่อนนุ่มกลืนได้สะดวกและสะอาด ดื่มน้ำสะอาดวันละ 2-3 ลิตร อนามัยช่องปากการจิบน้ำ ประเมินความสามารถในการเคี้ยวและการกลืนอาหาร จัดอาหารให้เหมาะสมกับความสามารถในการเคี้ยว และการกลืนอาหารของผู้ป่วย

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 14 มิถุนายน 2561

ปัญหาที่ 11 ผู้ป่วยขาดความรู้ในการดูแลตนเองที่บ้าน

เป้าหมายของการพยาบาล ผู้ป่วยมีความรู้ในการดูแลตนเองที่บ้าน

กิจกรรมการพยาบาล แนะนำตามหลัก D- METHOD อธิบายให้ผู้ป่วยทราบโรค สาเหตุการเกิดโรค การรักษาของผู้ป่วย และการดูแลตนเองต่อเมื่ออยู่ที่บ้าน ได้แก่ แนะนำการปฏิบัติตัวเมื่อกลับบ้าน แนะนำการรับประทานยา 4 รายการ ได้แก่ 1) Dicloxacilin 500 mg รับประทาน 1 แคปซูล ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน 2) Omeprazole 20 mg รับประทาน 1 แคปซูล ก่อนอาหารเช้า 3) Senokot 7.5 mg รับประทาน 2 เม็ด ก่อนนอนเวลาท้องผูก 4) Paracetamol 500 mg รับประทาน 1 เม็ด ทุก 6 ชั่วโมงเวลาไม่ไข้ แนะนำอาหารที่ต้องรับประทาน ได้แก่ อาหารที่มีแคลอรี ธาตุเหล็กสูง และต้องผ่านการปรุงสุกด้วยความร้อน อาหารที่ต้องงด ได้แก่ อาหารหมักดอง อาหารสุก ๆ ดิบ ผลไม้ที่ต้องรับประทานพร้อมเปลือก ถ้าไข้มากกว่า 38 °C มีอาการหนาวสั่น เลือดออกผิดปกติ เหนื่อยอ่อนเพลียมากขึ้น ต้องมาพบแพทย์ก่อนวันนัด

การประเมินผล ปัญหาได้รับการดูแลให้หมดไปวันที่ 14 มิถุนายน 2561

7. ผลสำเร็จของงาน

จากกรณีศึกษาผู้ป่วยการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไม่อีลอยด์ที่ได้รับเคมีบำบัดสูตร 3+7 induction ขณะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลผู้ป่วยมีปัญหาทางการพยาบาลทั้งหมด 11 ปัญหา ดูแลให้การพยาบาลอย่างถูกต้องเหมาะสม ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ตามปัญหาที่พบขณะอยู่โรงพยาบาล ผู้ป่วยให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาพยาบาลเป็นอย่างดี สามารถได้รับยาเคมีบำบัด 3+7 induction ได้ตามแผนการรักษา สามารถผ่านช่วงที่มีภาวะไข้ร่วมกับเม็ดเลือดขาวต่ำอย่างรุนแรง และไม่เกิดการติดเชื้อที่รุนแรง เข้าสู่ระยะฟื้นตัวจากการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดได้ตามแผนการรักษา ปัญหาได้รับการแก้ไขให้หมดไป แพทย์จึงอนุญาตให้กลับบ้านได้ โดยนัดติดตามการรักษาวันที่ 19 มิถุนายน 2561 พร้อมประเมินการตอบสนองต่อการรักษา ด้วยการเจาะไขกระดูก

8. การนำไปใช้ประโยชน์

8.1 ได้พัฒนาความรู้เพิ่มเติมขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า และนำไปปรับใช้ในการดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่ได้รับยาเคมีบำบัดสูตร 3+7 induction

8.2 ใช้เป็นแนวทางในการให้การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไม่อีลอยด์ที่ได้รับเคมีบำบัดสูตร 3+7 induction ในผู้ป่วยอื่นๆ

9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

9.1 ผู้ป่วยอยู่ในวัยกลางคนมีความเคยชินกับการปฏิบัติกิจกรรมตามปกติ จึงต้องเตือน เรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อในร่างกาย และการเกิดอุบัติเหตุ

9.2 ผู้ป่วยรู้สึกไม่ได้รับความสนใจจากบุคลากร และไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ เนื่องจากผู้ป่วยพักในห้องแยกเดี่ยว

9.3 โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันแบบไม่อีลอยด์เป็นโรคที่มีความซับซ้อน ต้องนอนโรงพยาบาลเป็นเวลานาน จึงมีความท้าทายในการคิดวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโรคการดำเนินการของโรค และการให้การดูแลผู้ป่วยให้ปลอดภัย สามารถกลับบ้านได้ตามแผนการรักษาไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการติดเชื้อที่รุนแรงและเป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยเสียชีวิต

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ควรกำหนดแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดและมีภาวะไข้ร่วมกับเม็ดเลือดขาวต่ำที่รุนแรง

10.2 ควรจัดประชุมอบรมเชิงวิชาการสำหรับบุคลากรที่มีสุขภาพ ให้เข้าใจ แนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัด และมีภาวะไข้ร่วมกับเม็ดเลือดขาวต่ำที่รุนแรง และให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคใน หรือข้อเสนอแนะในการดูแลผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการและได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

ลงชื่อ ..... *ดวงดา นพโพธิ์ไชย* .....

(นางสาวดวงดา บานไม่รู้โรย)

ผู้ขอรับการประเมิน

๕๒ พ.ย. ๒๕๖๓

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ ..... *Am/Am* .....

(นางสายฝน ภูพิทยา)

ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล
กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล

โรงพยาบาลกลาง

๕๒ พ.ย. ๒๕๖๓

ลงชื่อ ..... *Per* .....

(นายเพชรพงษ์ กำจรกิจการ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกลาง

๕๒ พ.ย. ๒๕๖๓

หมายเหตุ 1. ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ขอรับการประเมินโดยตรงในระหว่างวันที่ 26 พ.ย. 2558 ถึงวันที่ 30 ก.ย. 2560 คือนางสาวนัยนา รัตนมาศทิพย์ ปัจจุบันเกษียณอายุราชการ

2. ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับ ในระหว่างวันที่ 1 ม.ค. 2558 ถึงวันที่ 1 มิ.ย. 2559 คือนายชูวิทย์ ประดิษฐบาทุกา ปัจจุบันเกษียณอายุราชการ

3. ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับ ในระหว่างวันที่ 9 มิ.ย. 2559 ถึงวันที่ 8 มิ.ย. 2560 คือนายชาติ วชิรศรีสุนทร่า ปัจจุบันเกษียณอายุราชการ

4. ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับ ในระหว่างวันที่ 29 มิ.ย. 2560 ถึงวันที่ 6 ก.พ. 2561 คือนางสาวสุภาพรกรลักษ์ณ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานการแพทย์

เอกสารอ้างอิง

- เพียงใจ คาโลปการและสมพร ยาภา. (2562). การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลันในผู้ใหญ่. ใน สุวรรณิ สิริเลิศระกุลและเนตร์สุวิณี เจริญจิตสวัสดิ์(บรรณาธิการ), *บทความวิชาการ การศึกษาต่อเนื่อง สาขาพยาบาลศาสตร์ เล่มที่ 18 การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง* (หน้า 126 – 135). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สิริยอดการพิมพ์.
- ลินยา เทศมุทร, (2557). *ปัจจัยทำนายพฤติกรรมสุขภาพในผู้ป่วยที่เป็น โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวแบบเฉียบพลันชนิดมัยอีลอยด์ที่ได้รับเคมีบำบัด*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เวชสถิติโรงพยาบาลกลาง. (2562). รายงานสถิติประจำปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพยาบาลกลาง.
- สุภัทสร์ สุปงกช, มานิตย์ แซ่เตียว, และสุธาร จันทะวงษ์. (2556). *เอกสารกรรมเวชปฏิบัติในโรคมะเร็ง*.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวรรณิ สิริเลิศระกุล, สุวลักษณ์ วงศ์จรรโลงศิลป์, ประไพ อริยประยูรม, และแม่นมณา จิระจรัส. (2555). *การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง*. สมุทรปราการ: สันทวีกิจ พรินติ้ง.
- National Comprehensive Cancer Network.(2009). Clinical Practice Guidelines in Oncology Prevention and Treatment of Cancer – related infection. (V2.2009). From Web site:
<http://www.oralcancerfoundation.org/treatment>

**ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของ นางสาวดวงดาว บานไม่รู้โรย**

เพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อขอรับเงินประจำตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ
ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ด้านการพยาบาล(ตำแหน่งเลขที่ รพก.664)
สังกัดฝ่ายการพยาบาล กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล โรงพยาบาลกลาง สำนักการแพทย์
เรื่อง แนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด

หลักการและเหตุผล

โรคมะเร็งเป็นโรคเรื้อรังที่เป็นปัญหาสาธารณสุข และเป็นสาเหตุการเสียชีวิตเป็นอันดับแรกของประเทศ การรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งมีความแตกต่างจากการรักษาโรคอื่น ๆ เนื่องจากการรักษาต้องใช้ระยะเวลายาวนาน และต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการผ่าตัด การรับยาเคมีบำบัด การฉายรังสีรักษา หรือการรักษาแบบผสมผสาน การรักษาเหล่านี้มีผลกระทบต่อระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายผู้ป่วยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาวะไขกระดูกถูกกด ซึ่งเป็นผลทำให้มีความผิดปกติของการสร้างเม็ดเลือดแดง เม็ดเลือดขาว และเกล็ดเลือด ก่อให้เกิดภาวะซีดจากเม็ดเลือดแดงต่ำ เลือดออกง่ายจากเกล็ดเลือดต่ำ และสิ่งสำคัญซึ่งอันตรายที่สุด คือ การติดเชื้อในร่างกายอย่างรุนแรงจากภาวะเม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิลต่ำ เม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิลเป็นเม็ดเลือดขาวที่มีจำนวนมากที่สุดในร่างกาย มีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งต่อระบบภูมิคุ้มกัน ทำให้ผู้ป่วยมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อในร่างกายสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้ระยะวันนอนในโรงพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น การได้รับยาเคมีบำบัดในครั้งต่อไปต้องล่าช้า ความไม่สุขสบายที่ผู้ป่วยได้รับและอัตราการเสียชีวิตที่สูงขึ้น และอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนที่นำไปสู่การเสียชีวิต ดังนั้นการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีจะสามารถช่วยให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการติดเชื้อ แต่แนวทางในการดูแลที่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับพยาบาล โรงพยาบาลกลางนั้น ไม่มีแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิลต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัดที่ชัดเจนเพื่อใช้สำหรับดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิลต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด จากการทบทวนสถิติการเข้ารับการรักษาพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมชายสามัญ ชั้น 14 กลาง พบว่าผู้ป่วยโรคมะเร็ง พ.ศ. 2559-2561 คือ 198, 290, 225 ราย ตามลำดับ ทบทวนสถิติผู้ป่วยโรงพยาบาลกลางที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัดในปี พ.ศ. 2559-2561 คือ 31, 62, 79 ราย ตามลำดับ(เวชสถิติโรงพยาบาลกลาง, 2562). เพื่อการปฏิบัติการพยาบาลที่ดี จึงมีแนวคิดจัดทำ แนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด

วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลตาม แนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ด

เลือดขาวต่ำจากการ ได้รับยาเคมีบำบัด

2. เพื่อให้พยาบาลมีแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการ ได้รับยาเคมีบำบัด

เป้าหมาย

ผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการ ได้รับยาเคมีบำบัด ได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

ภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ (Leukopenia) คือ ภาวะที่ภายในเลือดมีปริมาณเม็ดเลือดขาวต่ำกว่าปกติสามารถ แบ่งชนิดของเม็ดเลือดขาวออกเป็น 5 ชนิด ได้แก่ นิวโทรฟิล ลิมโฟไซต์ อีโอซิโนฟิล โมโนไซต์ และบาโซฟิล ชนิดนิวโทรฟิลเป็นเม็ดเลือดขาวที่มีมากที่สุดในร่างกาย ทำหน้าที่ป้องกันการติดเชื้อต่าง ๆ จึงเป็นเม็ดเลือดขาว ชนิดที่สำคัญมากที่สุด

สาเหตุของการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำยังไม่ทราบแน่ชัด ซึ่งอาจเกิดจากความผิดปกติของไขกระดูกที่ ทำหน้าที่ในการสร้างเม็ดเลือดขาว สาเหตุที่พบบ่อย ได้แก่ การติดเชื้อไวรัส ความผิดปกติที่มีมาแต่กำเนิด โรคมะเร็ง การใช้ยาปฏิชีวนะ การรักษาด้วยยาเคมีบำบัดและฉายแสง โลหิตจางจากไขกระดูกฝ่อ เป็นต้น สาเหตุของการเกิดเม็ดเลือดขาวต่ำอย่างรุนแรงที่พบบ่อย คือ ผู้ป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว และผู้ป่วยที่ได้รับ ยาเคมีบำบัด

อาการ ภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ ไม่มีอาการแสดงที่ชัดเจน แต่จะพบอาการข้างเคียงจากภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ โดยเฉพาะการติดเชื้อ เช่น ไข้ หนาวสั่น อาการบวมแดงบริเวณที่มีการติดเชื้อ แผลในปาก เจ็บคอ ท้องเสีย เจ็บ ทวารหนัก เป็นต้น

การวินิจฉัย ภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำไม่แสดงอาการที่สามารถสังเกตได้ ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการตรวจทาง โลหิตวิทยาเท่านั้น หากผู้ป่วยมีอาการแสดงของการติดเชื้อที่ไม่ทุเลา จึงควรรับ ไปพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัย โดยละเอียด

การรักษา ภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำที่ไม่รุนแรงสามารถดูแลตัวเองโดยไม่ต้องรักษา หากมีอาการรุนแรง ต้องได้รับการรักษาอย่างเร่งด่วน การรักษาที่นิยมใช้ คือ การใช้ยากระตุ้นการทำงานของไขกระดูกให้สามารถ สร้างเม็ดเลือดขาวได้มากขึ้น การใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันการติดเชื้อจากภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ นอกจากนี้ ผู้ป่วยยังต้องดูแลตนเองเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เพราะหากเกิดการติดเชื้อในระหว่างที่มีภาวะเม็ด เลือดขาวต่ำ จะส่งผลให้การติดเชื้อมีอาการรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

การพยาบาลผู้ป่วยต้องได้รับการพยาบาลและคำแนะนำเพื่อป้องกันการติดเชื้อในร่างกายอย่างรุนแรง และนำไปสู่การเสียชีวิต โดยการติดเชื้อในผู้ป่วยกลุ่มนี้ เป็นการติดเชื้อประจำถิ่นในร่างกาย ดังนั้นพยาบาล ต้องให้การดูแลและให้คำแนะนำผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำมี ดังนี้

1. แนะนำการรับประทานอาหารที่สูง สะอาดผ่านการปรุงสุกด้วยความร้อน หลีกเลี่ยงอาหารสุก ๆ ดิบ

อาหารปรุงสำเร็จ ผัก ผลไม้สด นมหรือผลิตภัณฑ์จากนมที่ไม่ผ่านการสเตอริไลซ์ หรือยูเอชที

2. การพยายามเพื่อป้องกันการติดเชื้อทางเดินหายใจ คือ ห้ามนำดอกไม้สดหรือต้นไม้เข้าห้องผู้ป่วย จำกัดคนเยี่ยม หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ที่มีการติดเชื้อทางเดินหายใจ และผู้ป่วยต้องสวมหน้ากากอนามัย

3. แนะนำการดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล เช่น อาบน้ำด้วยสบู่อ่อนๆ หรือสบู่เด็กอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง รักษาความสะอาดปากและฟันโดยเลือกใช้แปรงสีฟันที่ขนอ่อนนุ่มทำความสะอาดปากและฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร ล้างมือให้สะอาดและเช็ดให้แห้งก่อนรับประทานอาหาร หลังขับถ่ายปัสสาวะและอุจจาระ ทุกครั้งต้องทำความสะอาดเช็ดให้แห้งทุกครั้ง

4. แนะนำให้ผู้ป่วยพักผ่อนนอนหลับอย่างน้อยวันละ 6 – 8 ชั่วโมง

5. สวมถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์เพื่อป้องกันการติดเชื้ออจาใช้เจลล่อคลื่นเพื่อป้องกันการเกิดแผลถลอกขณะมีเพศสัมพันธ์ ล้างทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์และเช็ดให้แห้งทุกครั้งหลังมีเพศสัมพันธ์ หากผู้ป่วยมีภาวะเม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิลต่ำอย่างรุนแรงไม่ควรมีเพศสัมพันธ์

6. สังเกตอาการผิดปกติที่ควรมาพบแพทย์ก่อนวันนัด ได้แก่ ไข้ หนาวสั่น ปวดท้อง ท้องเสียรุนแรง ไอ เจ็บคอ มีเสมหะ เป็นต้น

แนวปฏิบัติการพยาบาล(มลชนัญ มาบุก, 2553) หมายถึง แนวปฏิบัติที่ถูกพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพหรือแก้ปัญหาสุขภาพที่เฉพาะเจาะจงของประชาชนหรือผู้รับบริการที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Target population) (Thomas & Hotchkiss, 2002) การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการพยาบาลมีคุณภาพเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่มีมาตรฐานและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่มีการจัดตั้งสถาบันตรวจสอบคุณภาพขององค์กรทางสุขภาพและแนวคิดในการพัฒนาการพยาบาลโดยใช้ผลงานวิจัยและการสร้างงานวิจัยมีขึ้นอย่างต่อเนื่องมีการนำผลการศึกษาไปใช้ (Stetler model for research utilization) เป็นรูปแบบการใช้งานวิจัยที่ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1976 จุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติใช้งานวิจัยง่ายขึ้นหลังจากนั้น Stetler ได้ปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัย (Model of research) เพื่อให้ง่ายในการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานย่อยทั้งในระดับผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานใหญ่ระดับองค์กรในปีค.ศ. 2001 ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ (Stetler, 2001)

1. ขั้นเตรียมการซึ่งเป็นการคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะแก้ไข
2. ขั้นตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยประเมินความแข็งแรงของงานวิจัย
3. ขั้นประเมินเปรียบเทียบและการตัดสินใจเลือกเพื่อความเหมาะสมกับหน่วยงานที่จะทดลองใช้ปฏิบัติ
4. ขั้นเตรียมนำลงสู่การถ่ายทอด/การประยุกต์ใช้และปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ซึ่งเป็นโครงการนำร่อง

5. ขั้นการประเมินผลจากการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลใหม่ที่ดีที่สุดในช่วงเวลานั้นๆ (Evidence

based Practice)

ภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำเป็นภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงหลังได้รับยาเคมีบำบัด และเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญ (วันเพ็ญ เอื้อะเผ่าพันธุ์ และคณะ, 2557) ดังนั้นการกำหนดแนวปฏิบัติ ซึ่งผ่านกระบวนการทบทวนวรรณกรรม นำมาปรับเพื่อใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงพยาบาล จึงเป็นแนวทางช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ ให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ภายใต้มาตรฐานวิชาชีพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. นำเสนอการจัดทำแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด ต่อผู้บริหาร
2. วางแผนการจัดทำ แนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด ประกอบด้วย ภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากยาเคมีบำบัด และแนวปฏิบัติการพยาบาล
3. จัดทำแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด ตามแผนที่วางไว้และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องก่อน
4. นำเสนอผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้แนวทางปฏิบัติการพยาบาลการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด
5. ประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องใช้แนวทางปฏิบัติการพยาบาลการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด
6. ติดตามและประเมินผลแนวทางปฏิบัติการพยาบาลการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัดทุก 1 เดือน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. พยาบาลมีแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด
2. ผู้ป่วยได้รับการดูแลตามแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

มีแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด ภายใน พ.ศ 2564

ลงชื่อ..... กานดา นกตไพร่หะ.....

(นางสาวดวงดาว บานไม่รู้โรย)

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่ ..... ๒ พ.ย. ๒๕๖๓.....

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานวิชาการพยาบาล กลุ่มภารกิจบริการวิชาการ. (2555). แนวปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะ *Neutropenia* จากการได้รับยาเคมีบำบัด. กรุงเทพฯ: สถาบันมะเร็งแห่งชาติ.
- มลธัญญ์ มาปุ๊ก.(2553). แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานในคลินิกเบาหวาน(วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต).นครปฐม. มหาวิทยาลัยคริสเตียน. สืบค้นจาก <http://library.christian.ac.th/thesis/document/T030083.pdf>.
- เวชสถิติโรงพยาบาลกลาง. (2562). รายงานสถิติประจำปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพยาบาลกลาง.
- วันเพ็ญ เอื้อยะเฝ้าพันธ์, ชีระ อุตตระกุล, และกิติพงษ์ หาญเจริญ, (2557). การเกิดไข้ในภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำเร็วในกลุ่มผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวเฉียบพลันชนิดไม่อีลอยด์ที่ได้รับยาเคมีบำบัดเพื่อชักนำให้โรคสงบโดยสมบูรณ์ที่โรงพยาบาลศิริราช. สืบค้นจาก <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/57/grc15/files/mmp68.pdf>
- Stetler, C.B. (2001). Updating the Stetler Model of Research Utilization to Facilitate Evidence Based practice. *Nursing Outlook*, 49(6), 272-279.
- Thomas, L. and Hotkiss, R. (2002). Evidence – based guidelines The Evidence – based practicemanual for nurse.Edinburge: Churchill Livingstone.